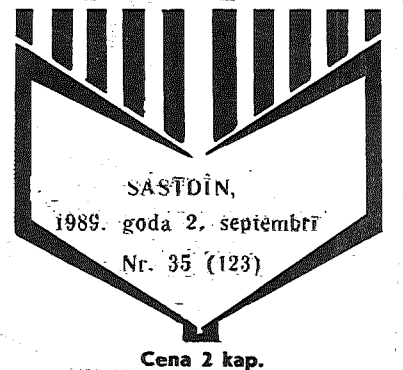

JAUNAIS CEĻS

Agrofirma „Sorkonais Oktobris“ laikrosts

Cena 2 kap.

Laseitoj!

Vairāki tu, kas sudin tūri sovos rūkos šī mūsu laikraksta numuru, nabyudams mī agrofirma darbiniks, mī pat Preiļu rajona idzeivotojs, valētūs, lai jīs byutu nūperkams laikrakstu vai žurnālu kioska, ja navar pasyeteit aiz rajona rūbezom? Taidūs irūsynojumus un priksytkumus redakcija ir sanāmuse na raizi vin. Mūsu laikrakstu, ja tūs turpynos isoktu kursu, valētūs redzet arī daudzū nūvodnīki, kuri dzeivoj un strodāj Reiga. Ar latgalīšu kultūras hidreibu savineibas valdes priksa- dotoja dzymusa preliša, vysu icneita ki- norezisors un sabidrisko darhinika Jona Streica laipnū irūsynojuma asam nūlamusi gūt taidu ispeju reidzinikim. Vēt vairak, sīs priksytkums rūsynoja ideju panoki is- pejamu avīzes realizosonā arī kaimiņu ra- jona preses apvineibas kioskus, sīm nū- fūkam sokti noslēgti atteiceigi leigumi. Darbu teidz gojam paspeim izdareit pa septembra mēnesi.

Ar laikrakstu rokusi sadorbots daudzū Rezeknes moksīnikim un kultūras dar- mīkim, taidu pat gataveibu uz atsauceibu aplicinajusi, vairaki moceibu spēki na Dau-

govils Pedagogisko institūta un cytom is- todem. Turpynosim raksteit par tū, kas jannis Agļūna, par vysas Latgolas kultū- ras dzeivi, vēsturiskajim nūtykumim un ipaseislynosim ar kultūrvēsturisku monē- jumu — sīma virzīni redakcijas ispejas aizvin pasalylynojās.

Taipat mums ir ispejas regulari raksteit par jaunūmim agrorūpnieciskajā ražošanā, jaunūmim dzeivi, dorbu un vajadzēibom, un, prūtam, par vysu, kas interesants nū- teik sovos mojos — agrofirmā. Arī tūs var interesēt daudzus, jo storp firmu un kaimiņrajonu saimniecībom pasiby ekono- mīskos sadarbēibas saiknes.

Nastoklūšis, uz tū, ka poligrāfisko bāze, kurā mēs izmantojom, nav ne cyprūjom, nasakaumesim raksteit arī latgalīši, gon Vorkovas un Varakļona, gon Naurānu, Ludzas, Būvū un Kroslovas izlūknes. Par tū lieynot arī mūsu nūsaukuma, «apurtis» latgalīšosona.

Taitod, lai nūteit! Ja tev, dorgate lasei- toj, ir kas uz sirds, rodusis taida dūma — atroksti. Sprisim par vysu kūpeigi.

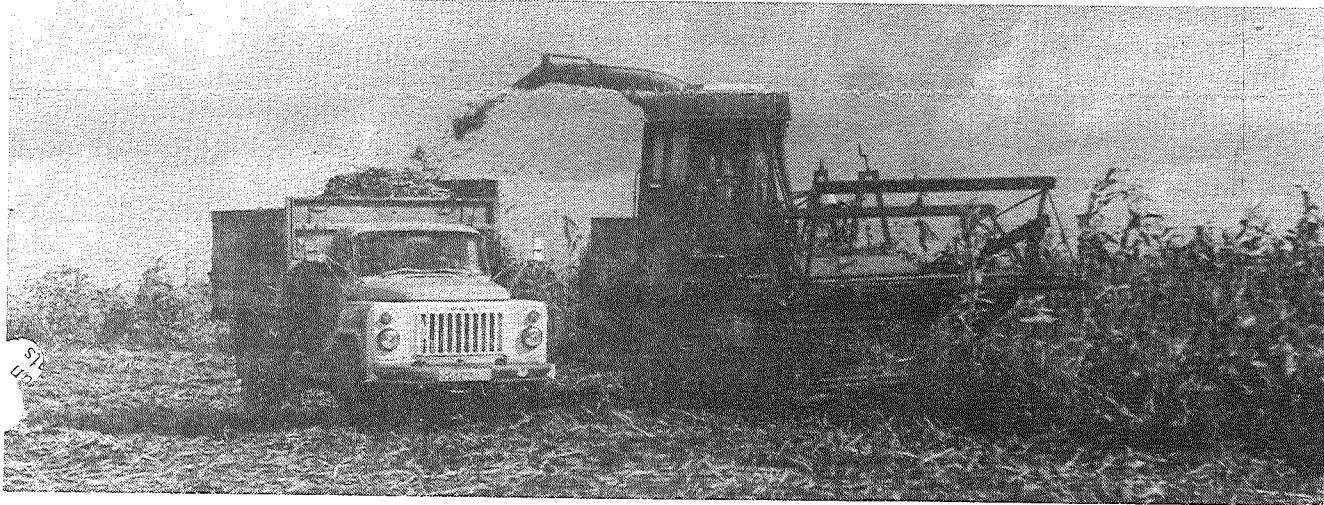
Sācies tūpeļlaiks

Pēc platības kartupeļu plantācijas saimniecībā nav lielas — 40 hektāri, bet pēc darba ietilpības ražas novākšanā — visai iespaidīgas. Jāliek lietā gan tehnika, gan

arī cilvēku roku darbs. Neapreķināmie laika apstākļi rudens iesākumā nosaka, cik enerģiski un kā jārikojas šajos laukos, lai nepieļautu zudumus. Kā vienmēr, pēc

pirmās bumbūļu nolasišanas sekos mazuma novākšana — pārļasišana otrū, atsevišķos laukos — arī trešo reizi. Pašlaik laukos strādā divi kombaini.

Kukurūza pārtop skābbarībā

Cietes rūpnīcas jaunie horizonti

Kartupeļu sagādes sezonu uzsācis cietes rūpnīcas kolektīvs. Kā pirmie savus bumbūļus sāka piegādāt mūsu agrofirma kolhozs, kā arī saimniecības no Krāslavas un Jēkabpils rajoniem. Izgatavotas pirmās svaigās cietes tonnas. Atklājušies, bez šaubām, arī pirmie trūkumi. Piemēram, tā kā bumbūļi tiek novākti mehānizēti, pa lielākajai daļai ar kombainiem un tieši no lauka vesti uz rūpnīcu, bez šķirošanas uz vietām, tad tajos ir daudz lielāku un mazāku akmeņu, liela piedeva lakstu, arī daudz jau iebojātu bumbūļu.

Cietes rūpnīcas direktors Vasilijs Filimonovs mūsu laikraksta līdzstrādniekam pastāstīja, ka šosezon pēc plāna bijis paredzēts sagādāt 11 000 tonnas bumbūļu, ligumi noslēgti par septiņiem tūkstošiem tonnu. Daugavpils rajona saimniecības, kuras agrāk sadarbojās ar mūsu firmu, šobrīd atteikušās. Bet tas nebūt nenozīmē, ka citu iespēju nebūs. Sogad rūpnīca jau daudz spēcīgāka, jo uzstādīta cietes ražošanas hidrociklonu līnija GU-200. Pašlaik tiek veikti pēdējie noregulēšanas darbi, ko izdara grupa Vis-savienības cietes produktu ražošanas apvienības speciālistu Leonīda Libermana vadībā.

Ko uzņēmumam un visai firmai kopumā nozīmē šīs jaunās līnijas palaišana? To, ka atkritīs vajadzība daļu kartupeļu bērt stīrpās īslaicīgai uzglabāšanai, vai vismaz to stipri samazinās. Tātad, nebūs vajadzīga transportēšana uz stīrpu laukumu, izkraušana un iekraušana atpakaļ vešanai. Izzudīs arī zudumi, kas parasti rodas uzglabāšanas laikā. Samazināsies cilvēku darbaspēka patēriņš. Tas viss, kopā ņemot, ir liels solis uz priekšu cietes rūpnīcas darbībā, tās ekonomisko rādītāju uzlabošanā.

Jāpiemin arī tīri psiholoģiskie aspekti. Pirms neilga laika, kad bumbūļus lielā daudzumā vajadzēja iestīrpot tālu no rūpnīcas, tie bija pakļauti ne tikai iespējai sāsalt, sabojāties, bet arī pieejami negodīgiem cilvēkiem izvazāšanai. Tam visam darīts gals. Rūpes par kārtības ieviešanu cietes rūpnīcā sākās ar tās iekļaušanu kolhoza «Sarkanais Oktobris» sastāvā, par vienu no svarīgākajiem uzdevumiem uzskatot gan pārstrādes tempu paaugstināšanu, gan arī drošas sagādāto bumbūļu uzglabāšanas nodrošināšanu. Uzņēmuma darbs kļuva rentabls. Ar jaunās līnijas nodošanu ekspluatācijā tas būs vēl efektīvāks.

NEPĀRSTEIGTIES, RIKOTIES VIENOTI, TALREDZĪGI	ZEMNĪEKĪEM — LABU PERSONISKO SAIMNĪECĪBU!	NOVĀDA UN CILVĒKU LIKTENI
LATGOLAS DVĒSELE	NĒMIERĪGĀ IKDIENA	PAR DUBŅU — TAGAD UN NĀKOTNĒ
PAZĪT SAVU BAROTĀJU	ZILĀS LIESMAS SARGS	TĒTI, PACĒLI
2. lappuse	3. lappuse	4. lappuse

Vairāk nekā 100 hektarus aizņēma kukurūzas sējumi. Tā šogad padevās labi, dod iespēju strauji piepildīt skābbarības glabātavas. Darbs saimniecībā pabeigts pie trim, bet kopā būs krietni vairāk. Pašlaik, kamēr vēl pieturas silts, kukurūzas lauki ir sūlīgā zaļumā, no tiem iegūtā masa ir laba kvalitātes.

ATTĒLOS: raiti rit darbs uz laukiem un skābbarības tranšejās.

Ar arodbiedrības līdzekļiem

Jau pēc nepilna mēneša, 1. oktobrī, Bikernieku sporta bāzes priezainajā trasē atkal startē Tautasdziesmu maratons. Nu tas ir otrais. Cerēsim, ka laiks būs labāks nekā pērn. Tāpat kā tad, arī šoreiz piedalīties izteikuši vēlēšanos daudzi agrofirma jauni, vidēji un vecāki ļaudis. Šoreiz katrs vairs

nemaksā dalības naudu, to nokārtojusi agrofirma arodbiedrība, iemaksājot vajadzīgo summu.

Tikpat nīpras uz braukšanu un piedalīšanos kā pērn arī tagad ir mūsē etnogrāfiskā ansambļa dziedātājas.

Juris KAUSA

Nepārsteigties, rīkoties vienoti, tālredzīgi

Pašlaik mūsu republikas partijas organizāciju savilņojumi divi lieli, nozīmīgi notikumi. Pirmais — PSKP Centrālās Komitejas paziņojums par stāvokli Baltijas padomju republikās un otrais — LKP Centrālās Komitejas plenums, kurā tika pieņemta Latvijas komunistu rīcības programma šajā trausmainajā, revolucionāriem pārkārtojumiem pārpilnā sabiedrības pārbūves laikā.

Sie temati bija galvenie arī mūsu laikraksta korespondentes sarunā ar agrofirmas «Sarkanais Oktobris» partijas komitejas sekretāri ZOJU AGAFONOVU. Saruna notika nākamajā dienā pēc plēnema — 31. augustā. Sekretāre pastāstīja:

— Ar lielu interesi televīzijā sekoju plēnema gaitai. Skatoties, cik ieinteresēti, cik rūpīgi plēnema dalībnieki apspriež katru programmas tēzi, domāju, ka ikvienam radās priekšstats — komunisti apzinās savu atbildību Latvijas tautas priekšā un ir gatavi uzņemties pārbūves procesu smagumu uz sevi.

Arī mēs, pirmorganizāciju komunisti, taču līdzdarzājamies šīs rīcības programmas sastādīšanā. Par visiem priekšlikumiem, kurj izskatēna mūsu pirmorganizācijas sapulcēs partijas Centrālās Komitejas adresē, tā tika informēta. Pirms šī plēnema īpašas viedokļu aptaujas notika partijas pirmorganizāciju sekretāru un

rajonu komiteju locekļu vidū. Tāpat var uzskatīt, ka vakar pieņemta rīcības programma bija plašu komunistu slāņu izstrādāta. Savus priekšlikumus alternatīvu programmu veidā bija izteikuši dažādu Latvijas novadu partijas rajonu komiteju pirmie sekretāri, taj skaitā arī Latgales partijas dzīves vadītāji. Tagad mūsu uzdevums būs apspriest programmu nu jau gatava dokumenta veidā un rūpīgi pārdomāt, kādos konkrētos darbos iemiesosies tēzes mūsu pirmorganizācijā, ceļu organizācijās, grupās, katrā komunistu darbībā. Tas būs viens no galvenajiem jautājumiem septembrī pārskata sapulcēs.

Rīj uz kārtējo sēdi pul-

cejas agrofirmas partijas komiteja. Viens no agrāk iepļānotajiem jautājumiem bija mūsu autotransporta dienesta vadītāja komunistu Leonīda Sorokina atskaite par to, kā pilda partijas Statutus un darba pienākumus. Visi kopā pārrunāsim arī šodienas aktualitātes — par plēnema nostādņem un PSKP Centrālās Komitejas paziņojumu.

Paziņojumam par stāvokli Baltijas republikās ir ļoti plaša un mūsu republikā — ļoti neviendabīga rezonanse. Tas izpaudās arī plēnema gaitā, tāpat par to lasām masu informācijas līdzekļos un uzveram visūvākajā apkārtnē. Esmu runājis ar cilvēkiem. Pirmās atsauksmes bija emociju pārpilnas

un reizēm pat polāri preļas. Daļa jutās apvainojusies par to, kā situāciju mūsu republikā vērtē PSKP Centrālā Komiteja, un preļ paziņojumu izteica negatīvu nostāju, toties citi uzskatīja, ka beidzot nācis ilgi gaidītais nosodījums separātisma un ekstrēmisma tendencēm republikas sabiedriskajā dzīvē, kaut arī pie mums, mūsu agrofirmā, tās nebija vērojamas.

PSKP CK paziņojums liel mums vēlreiz paskatīties uz pārbūvē noiēto ceļu, ar atbildības sajūtu un reālī izsvērt nākamos soļus sabiedrības atjaunoņē. Taču paziņojumā stāvoklis visās trijās Baltijas republikās tiek raksturots vienādi, kaut gan katra ir savas īpatņ-

bas. Pārsteidz arī veids, kādā šis dokuments mums pasniegts. Ir pierādījumi, ka republikas partijas un valdības vadītāji pārvalda situāciju Latvijā un ar reālu darbību cenšas nepieļaut starpnacionālas un tamlīdzīgas sadursmes, kas varētu kaitēt mūsu sociālistiskajai iekārtai. Ne tikai komunistiem, bet arī visiem republikas iedzīvotājiem spēki jāvēlī godprātīgam darbam pārbūvēs labā, tad mazāk būs visādu pārpratumu un nesaprašanās. Neķas tā nepvieno cilvēkus kā kopīgs cildens mērķis. Latvijas Kompartijas plēnems to nospraudīs savā rīcības programmā ar mobilizējošu nosaukumu — «Pa Padomju Latvijas suverenitātes ceļu»

Vinkorsi, bet gaišu cereību apdvasti latgališu rakstnieku stosti un dziejnīku vorsmas ir apvelteitas ar taidu īpašību, ka gluži nāmonūt jī porjam sovā varā laseitoju, vīgī īsagult atmiņa un sašagloboj tur īlgū lauku. Kodreiz, tur toļi aiz kolnym, kur gaviļoj gonu diņas un pyrmo byklo isarašona cetrklaseīgajā pamatskulā, pyrmu raizi izdzērdu Madsolas Jona vordu. Likās, na tikai myusu pusē, bet arī vysur cytur nabeja taidu cylvāku, kuri nabyutu turejušī rūkā jo mozu gromotēnu «Lynu zidi» voi lasejušī stostus. Bet kritni vin vālok uzzynoju, ka Madsola ir tei pošā, kū kotru diņu radzu, eļūt uz skūlu, un ka Jons ir myusu skūlotojs Jons Ludborzš.

Tolos atmiņas skaudri uzvādynoja, kod nu jauna ocu priksā pasarodeļos Madsolas Jona gromateņa. Atsagrize ar tūs gojputnu dzismom, kuras nu leidz oktobram veļ skanēs J. Raiņa Josmuizās izstožu zālē kūpā ar cylum. un kūpā ar Ontona Rancāna kūkgrizumim. Osvalda Zvejsalnika gleznom un daudzū Latgolas momuļu rūkdorbim. Daudzu gojputnu dzīsmē šurp atsagrizuse nu lēlās, tolines, bet Madsolas Jons nabeja toli aizcelos, īlgus gonūs nūstrodoja par skūlūtoju Zemgales dussī. Tikai jo zemnīciski vīnkorsāis un ar lynu zīdu vīgulumu stvnrāis dziejnīka bolss vairs naskanēta. Nu īskanēios šeit, Josmuizās, kod paviru 1984. godā izdzūtu un Vladislava Loča sastodeitū gromotu par cytu myusu puses

dižgoru — Andryvu Jurdžu un jo fondu orzemes, nu lopom, kuros īvītota Madsolaš Jona «Jauneibas upe» — lirīskis stosts par dzymtu molu, par nauzkreitūšū, bet naaizmērstamū skaistumū. Zam styklym vitrinīs gul dokumentu kopijas, gul pavyšam nadaudzu ruku turatas gromotas, lai gon pyrmmū raizi izdzūtas autoru mo-

jos, dzymtājā pusē un leidzeigi breinumam veļ kur sasaglobojušās, bet aiz rūbežom atkortoti īraudzejušās diņas gaismu. Lyuk, te ir Jona Klīdzēja naaizmērstamī romāni «Dāvātās dvēseles», «Debesu puse», «Dzīvīte, dzīvīte, šūpojos tevi» un cytas, Konstantīna Nautra «Maklātoji», Alberta Sprūdža «Dzagiuzes līnēti», Janīnas Babres «Svētums nav greznība», «Celā uz Loreto», Jona Trūpa «Dzeja un karikatūras», Leonarda Latkovska «Dzymtos zemes laudis», Tadeušā Pussara «Latgales», Bonifācija Briškas «Atmiņas un atziņas», «Latgola — muna tālzemes», Mīkeļa Bukša «Latgaļu atmoda», «Senču pasaule», «Preļ straumi» un cytas, Konstantīna Raudīves, Jura Soikāna, Jona Skirmanta, veiskupa Jezupa

Latgolas dvēsele

Rancāna un daudzū cytu dorbi. Moz ir to, ka jūš tikai nūsūac, kotrai šai gromotai gūdbījeigi ir joatver voks un jei joizlosa. Un tod tevi porjems savilņojums, ar kotru rindū un kotru lopas pusi tu aizvin vairok īgrīmsti tymā Latgolā, kū kodreiz pazyni pats, par kū laseji. Un otkol, kai nazkod, tu saļusī nauzbozeigu pamo-

ceišonu, kai dzeivot lobok, kai klūt gudrokam. Plošam laseitoju lūkam toš veļ nav piejamas, Maļ likās, ka na tikai kaimiņi Andryvs Jurdžš un Madsolas Jons, kuri dzeivoja un sacereja dažādū laikmatūs, dažādū dzeives pavērsiņu ītekme, bet arī cyti, nu nūvoda tolokomo lomom, mozok pazeistami rakstējušī par tim pošim laudim, jūs gromotos tu vari sazeimēt cylvākus, vītas un nutykumus, kaidī beja tev apkort.

Ti cylvāki, par kurim raksteļa Jons Klīdzējis voi Alberts Sprūdžš, beja saprūtami myusu molā, kai Madsolas Jona personāži — pi Varaklonim un Preļiūs.

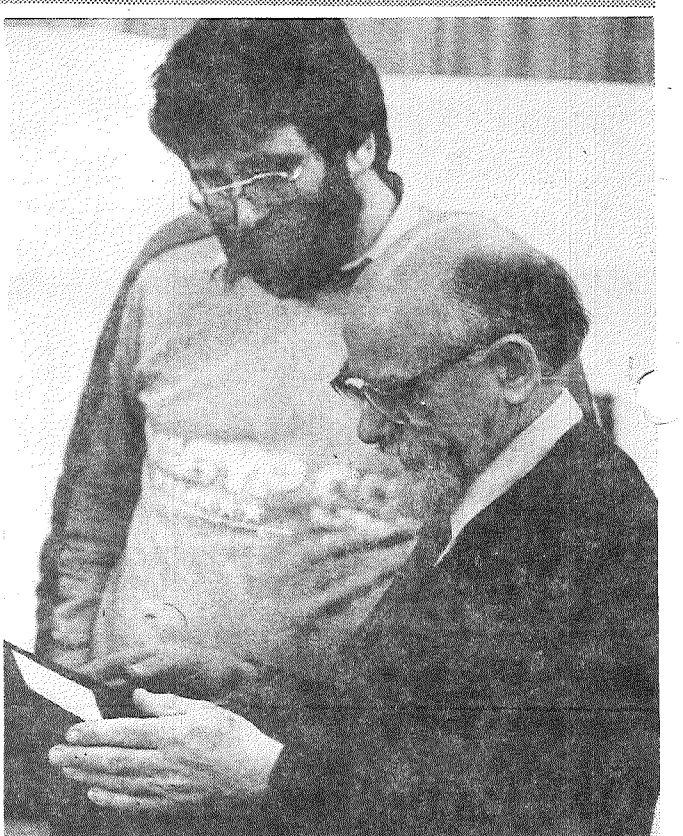
Voi tys, kū mes varom redzēt tagad muzejā, ir gojputnu dzīsmes atsagrizona? Jā, jūs pošūs dzeive ir mātūjuse pa molu molom, bet

jī nav bejušī gojputni uz pošū vēlēšonūs. Taidus gojputnus myusu tauta na cīši īredz. Liktyna vojotim jīm vajadzēja saceit ardīvas sātom un sev tyvim cylvākim. Tei beja fiziska prūmbyutne, bet gorā — ar sovom gromotom — jī vīnmār bejušī ar myusim. Tikai varbyut vīns ūtrs beja pīmerss, ka uz ustobas augšās ir sāneits, kurā globojās šos gromotas.

Gojputnu dzīsmē atskanēja, pamūdynoja kai nu mīga, mēs saudzeigi pajēmēm rukas šos gromotas, vīgli pacēlem vokus un īmetēm acīs rindeņos. Kas tur par skaislu pasauli atsaklojos! Teira un stypra, vīnkorsāis un sirsneīga palīseiba, kai Latgolas cylvāka dvēsele, stypra vēlēšanos pasaceit kū lobu un gaišu. Lyuk, kas ir pots golvonaiss, kū slēp sevī šos bogoteības, tik rjupeigi savoktas.

Eisajos anotaceijs rvdos nar šū izstodi teiktš, ka šei latgališu literatūras daļa, kas godim īlgi neivota un apzynoti nūklusāta, ir nūzeimeiga vysas latvīšu kultūras sastovdāļa. Šei daļa nav moza. Nav Latgolā kaut cik lelokas apdzeivotas vītas, kas navarātu lepotiis ar tū, ka tur dzims un audzis, voi kaidū laiku dzeivoit un strodīis īvāroiams cylvāks — rakstnīks, dziejnīks, mokslīnīks, dzidotois, aktīris, karaveirs, saimnīckis un kultūras darbīnīks, zmojnīks, celotois, zemes kūnēis un jos sorētois. Tik horota ir myusu tanta. Latgolas cylvāki nu tāika mola ir heišī vvsleļokn šos zemes bogoteiba, īim ir bejis pa snākam vvs.

Ontons RANCĀNS

Agrofirmā „Uzvara“

Bauskas rajona agrofirmā «Uzvara» prot ne tikai strādāt, apgūt un ieviest ražošanā modernu tehniku, kas atvieglō darba soli, bet arī saturīgi atpūsties. Nav viegli uzskatīt visus kultūrmas pasākumus, sporta sarīkojumus (pagājušo svētdien Mūsas trasē notika kārtējais Vissavienības moto-kross), kas vienmēr pulcina daudz apmeklētāju, tālab nosauksim tikai vienu —

fotostudija. To vada Gurijs Bulle. Šis vārds mūsu lasītājiem nav pazīstams, taču tā ir piebūvēta, ka viņa cītu dalībnieku konsultants ir Gunārs Binde, klūst skaidrs, ka tas ir solīds iestādījums.

ATELĀ: Gunārs Binde (priekšplānā) un Gurijs Bulle.

I. BOGDANOVA foto

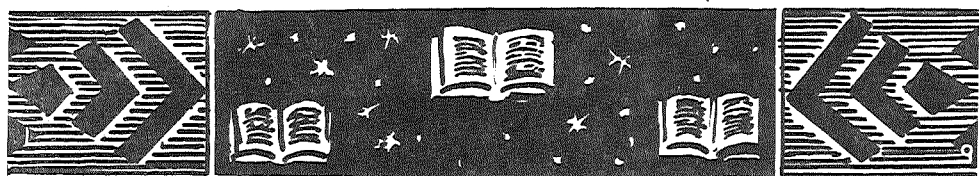
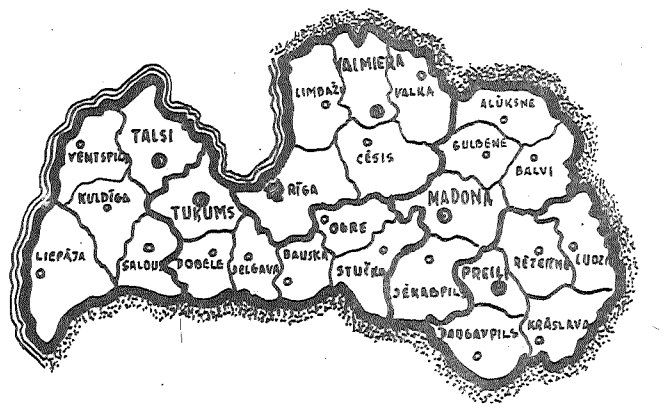
Autoruzraudzība par augsnes kaļķošanu

Precizitate un velreiz precizitate — šadas prasības izvīrza projektu tāmiu dokumentācijas sastādīšanas nodaljas speciālisti. Tāda daļa ir RZRA «Ražība» un darbus veic pēc saimniecību un rajonu agroķimikū pieprasījuma jau kopš 1983. gada. Tai kopā ar rajonu agroķimikū jārūpējās arī

par šo projektu realizāciju. Praktiskajā darbībā atklāties, ka ne vienmēr tiek ievērotas paredzētās vietas un arī kaļķošanas materiāla devas. Bezatbildīgi nokaļķotās pavisam citas platības, nekā tas bijis paredzēts projektā, tādejādi nepareizi izmantoti paredzētie budžeta līdzekļi šādi pārkāpumi at-

klāti Cēsu, Stuēkas, Limbažu un Daugavpils rajonos atsevišķās saimniecībās.

Lai nodrošinātu sistematisku un efektīvu kontrolī par šo prasību ievērošanu, izraudzīta speciāla autoruzraudzības grupa, sastāvōša no pieciem speciālistiem. Viņus nodrošina ar autotransportu, lai operatīvi varētu nokļūt savās zonās un sekot darbu īzpildei saskaņā ar izstrādāto projekta dokumentāciju, tāpat jaunmeliōrēto zemju iekultivēšanai un augsnes kapitālai ielabošanai. Katrā no šim zonām ietilpst pa 5 rajoniem (Tukuma zonā — 6). Preļū zonās sastāvā ir Preļū, Rēzeknes, Ludzas, Krāslavas, Daugavpils rajoni, autoruzraudzības grupas speciālisti — Jānis Paunīšš, viņa rezidence Preļos, telefons — 22103. Pārejās ir Talsu, Valmieras un Madonas zonas.

Andryva Jurdža fonds

Nudybnots 1949. goda 3. martā Bavarijā, Traunšteinā. To izveidotāji un idejiskos dvēseles beja pazeistamāis gromotu, žurnālu un laikrokstu izdevēis Rēzeknē Vladislavs Locis, dzimis Nautrānu pusē, katoļu inteliģences porstovji N. Trepšš, veiskupi J. Rancāne un A. Urbšš.

Pazit savu barotāju

Jaunsaimnieku lielo rūpju pulkā ir arī tadas, kas attiecināmas uz augsnes reakciju, mehānisko sastāvu un citiem agroķimiskās kartēšanas datiem Protams, visi jaunsaimnieki ieguvuši daļu no vairāk vai mazāk īkoptiem kolektīvo saimniecību laukiem, un šīs katram tik vajadzīgās ziņas var saņemt pie kolhozu vai sovhozu galvenajiem agronomiem, agroķimikū. Pat tiesī Rīgā,

A. Upiša iela 4, pie S. Korkinas.

Taču apstākļi mainas, datī noveco, rodas papildnosacījumi. Katram gribās zināt savas zemes barotājas spējas un īpašības un ne pēc nostāstiem, bet dokumentāli. Vārdu sakot, par savas saimniecības zemē iegūt datus par augsnes reakciju uz pH, citus agroķimiskās kartēšanas rezultātus. Tad ir jāgriežas pie rajona galvenā (vadošā) agroķimikū — Vilhelmiņes Petrovas. Viņa tad arī organizēs šo darbu. Bez tam sniegs konsultācijas, vai jūsu zemes jākaļķo

vai nav, ja ir, tad organizēs šim darbam nepieciešamas dokumentācijas izstrādi un kopā ar pārvietojamo mehānizēto kolonu atrisinās jautājumu praktiski.

Reti kurš jaunsaimnieks ir agronomš, tālab nodērs arī viņas padomi par citiem augsnes iekultivēšanas un mēšošanas jautājumiem. Sīku un izsmēlošu informāciju var saņemt arī RZRA «Ražība». Rīgā, J. Peives ielā 14. Tur uz jūsu jautājumiem atbildēs, speciālisti A. Nauzeris, E. Timpa, B. Andrušaitē. Tālrūnis — 552953

1940. gadā Aglonā tika nodibināta padomju saimniecība ar apmēram 350 hektāriem zemes, tās direktors bija agronomis Likais. Viņam neveicās, vietā ieradās cits agronomis — Jānis Skalbe (dzejnieka Kārļa Skalbes dēls), strādāja līdz kara sākumam. Aglonas ģimnāziju reorganizēja par lauksaimniecības vidusskolu (līdz tam tāda Latgalē bija tikai Malnavā). Ar lauksaimniecisku novirzienu darbojās trīs pirmās paralēlklases, bet 9. — 12. klases strādāja pēc vispārējās vidusskolas programmām. Par direktoru bija iecelts agronomis Garoza, par inspektoru — matemātikas skolotājs Pēteris Priževoits.

Jaunaglonas sieviešu vidusskolas jaunākajā klasē (7.) uzņēma abu dzimumu pārstāvjus, uz turieni pārgāja daži no Aglonas ģimnāzijas 10. klases. Par direktori tur strādāja LVU Filoloģijas fakultātes ģermāņu nodaļas absolvente Leokādija Skrinda (dzejnieka Antona Skrinčas meita).

Kad Latviju okupēja hitleriēši, Aglonas ģimnāzija tika novietoti Daugavpils psihiatriskās slimnīcas pacientu, kurus zvēriņi nogalināja. Dažus mācītājam A. Brokam izdevās izglābt, vēlāk viņus ģimnāzijā nodarbināja kā apkalpotājus un sanitāros tehnikus. A. Broks izremontēja kādu vecu kravas automašīnu un kopā ar skolotāju, kurš prata vācu valodu, braukāja pa okupācijas iestādēm, izkaulēdams breces Aglonas patērētāju biedrības veikalam.

Aglonas ģimnāzijas ēkā bija atradušas mājvietu divas autonomas mācību iestādes — ģimnāzija un lauksaimniecības vidusskola, kurā bija jau divas klases. Lauksaimniecības vidusskolas direktors bija T. Ingevičs, kuru pārcēla no Ilūkstes aprīņa Bebreņu lauksaimniecības vidusskolas, par skolotājiem strādāja Ar-

vids Kalējs, vēlākais kolhoza «Mārupe» priekšsēdētājs, Sociālistiskā Darba Varonis, agronomis Zandersons. Kaucminde mājturības institūta absolvente Strenģe, kas vēlāk kļuva A. Kalēja dzīvesbiedre. No ģimnāzijas pie lauksaimniekiem pārgāja matemātikas skolotājs Jānis Bērziņš, kuram bija paralī-

darbojās divas nodaļas — klasiskā un humanitārā. 1942. gada sākumā gestapovieši apcielināja direktoru A. Broku, viņa vietā tika iecelts P. Priževoits. Ziemā sals bija pāri 40 grādiem. Izcelās ugunsgrēks, kura dzešanā piedalījās audzēkņi un skolotāji, tika izsaukti ugunsdzēsēji no Rēzeknes un

lēnu bija vairāk. Pēc pāris nedēļām Jaunaglonā ieradās komponists Emīls Melngailis, gatavojās strādāt par dziedāšanas un vācu valodas skolotāju. Nolasīja lekciju par latviešu valodu un pārbaudīja skolēnu balsis, nopavadīja nevienu mācību stundu un pēc kādam trim nedēļām aizbrauca.

Ziema atkal bija ļoti auksta. Lauksaimniecības vidusskola, kurai jau bija trīs klases, pārcēlās uz Jaunaglonu, ģimnāzija skolēni un skolotāji klasēs sēdēja mēteļos. 1943. gadā tika izsludināta 1919. — 1924. gadā dzimušo vīriešu mobilizācija. Augumā garākos jauniešus ieskaitīja SS leģionā mazākus par 168 cm — vermahtā. Daži, baidīdamies ka viņu dēļ būs jācieš vecākiem, pakļāvās, citi aizgāja uz mežiem.

Nākošais, 1943. — 1944. mācību gads iesākās vēlu, jo ģimnāzijas ēku bija aizņēmis vācu garnizons. Mācības notika vecajā internāta lielā šaurībā un divās maiņās. Internāta audzinātāja un kopgalda vadītāja pienākumus uzņēmās Fr. Strods.

1944. gada sākumā bija vēl viena mobilizācija, iesauca 1906. — 1924. gadā dzimušos, tika iesaukti skolēni un skolotāji A. Stauzē un A. Kokalis. Līdz izlaidumiem 5. aprīlī palika tikai 7 absolventi.

Pēc atbrīvošanas Aglonas ģimnāzija bija saglabājusies, bet no Jaunaglonas sieviešu ģimnāzijas pāri palikuši tikai kaili mūri. Darbu 1944. — 1945. gadā vidusskola turpināja Aglonā. Abiturientu klasē bija tikai viens zēns — Jāzeps Grauba, no vīriešu ģimnāzijas skolotājiem — viens pats L. Tomašickis. Dažus gadus pāstrādājis, viņš pārcēlās uz Daugavpils daiļamatniecības vidusskolu, tad uz Rīgu. Fr. Strods tika iecelts par Varakļānu vidusskolas di-

Novada un cilvēku likteņi

zēla viena ķermenī puse, viņu vadāja kāds no lielākajiem zēniem.

1941. — 1942. mācību gads lauksaimniecības vidusskolā sākās septembrī, bet ģimnāzijā — novembrī. Par Jaunaglonas un Aglonas ģimnāziju direktoru tika iecelts Vīnes universitātes 1925. gada absolvents, teoloģijas doktors Aloīzs Broks. Tās jau bija valsts ģimnāzijas, bet par skolotājiem strādāja daži garīdznieki, beiguši LVU: matemātikas maģistrs Valerjans Zondaks, dabas zinātņu kandidāts Viktors Terenkevičs un vēstures maģistrs Staņislavs Skutāns. Latīņu un grieķu valodas pasniedza skolotāji Francis Strods un Staņislavs Juhnevičs, vācu valodu — Antons Kokalis, latviešu valodu — Staņislavs Ločmelis, matemātikā — Pēteris Priževoits, ģeogrāfiju un dabas zinātnes — Jānis Kōtlers, fizikultūras skolotājs un internāta audzinātājs bija Antons Stauzē. Somersetas pamatskolas skolotājs Jānis Grebežs mācīja dziedāšanu Mākslas akadēmijas absolvents Leons Tomašickis — zīmēšanu un mākslas vēsturi. Vienīgā sievietē bija angļu valodas pasniedzēja Laura. Aglonas ģimnāzijā

Daugavpils. Izdega 1937. gadā uzceltais korpus. Klīda baumas, ka pie visa viņi nīgs santehniķis, jo viņu atrada pakārušos. Ģimnāzija pārcēlās uz bijušo Jaunaglonas klostēri, lauksaimniecības vidusskola — uz internāta ēku. Aprīlī atgriezās A. Broks. Skolā vairs nestrādāja, bet vadīja būvdarbus.

Brīvprātīgo vervēšanas laikā vācu armijā no ģimnāzijas un vidusskolas fašistiem kalpot neaizgāja neviens. Pavasarī no jauniešiem, kuri dzimuši 1920. — 1922. gadā, viens tik uzņemts vācu darba dienestā — Reichsarbeitsdienst.

Viņu pavasarī un vasaru skolotājs Fr. Strods daudz strādāja pie ģimnāzijas ēkas sakārtošanas: izvāca drupas no izdegušā korpusa, saposa apkārtni un ziemai sagādāja kurināmo, rīkoja skolēnu talkas, bet visvairāk strādāja pats. Vasaras vidū A. Broku apcielināja otru reizi un viņš vairs neatgriezās. Par apcielināšanas iemesli klīda dažādas baumas, bet laikam gan okupantiem nepatika, ka Latgalē viņam bija liela autoritāte.

1942. — 1943. mācību gads sākās savlaicīgi. Sko-

Par Dubnu — tagad un nākotnē

Viss sākās ar to, ka šī gada jūnijā mēs, 3 cilvēki, ar gumijas laivām veicām ceļojumu pa Dubnu. Sākām no Sauleskalna apkārtnes, bet nobeidzām braucienu pie Vārkavas Preiļu rajonā. Bija gan domāts sasniegt Līvānus, kur Dubna ietiek Daugavā, bet mūsu laika rezerve izrādījās vienkārši par mazu. Ceļojumā pavadijām 6 dienas, lai gan partiski vajadzētu kādas 10.

Skriet, nemaz nepārspīlēšu, ja teikšu, ka Latvijā otras tādas upes neatradīsimies, kuras straumi uzturētu tik daudzi ezeri: Sīvers, Drižis, Ārdavs, Lejša, Carmānis, Zosnas, Sakavas, Akseņavas, Višķu, Lukņas, citi. Gandrīz visi Latgales augstienes ūdeņi tiek atdoti

Dubnai.

Pēc tam, kad mēs, Dubnas atvaru malti un krācēs bēdēti, sajūsmas pilni atgriezāmies Rīgā, skaidri un gaiši varējām pateikt visiem, kuri tālāk par pilsētas akmeņiem neredz, ka viņi ir vienkārši tuvredzīgi. Viņi taču bija tie, kuri mūs biedēja ar «dzungļiem», upes piesārņotību utt. Bet mēs visā brauciena laikā dzerām Dubnas ūdeni — lai kāds pamēģina padzerties slavenās Gaujas ūdeni!

Atmiņā uzpeldēja viss, ko mēs redzējām ceļojumā pa Dubnu. Upē sakritušie koki,

nemākulīgi taisītas, zemas laipas, līdz pēdējam nolaisti dzirnavu aizsprosti, malu zvejnieku veidotie aizsprosti ar gultnē iedziemti dzelzēm, visādi lūžņi. Vienā vietā pat iemests motocikls. Neviēnā ezerā, caur kuriem tek Dubna, jūs neatradīsiet iztekas, apzīmējumu.

Mēs aicinām sakopt Mārūpiti un Inčūpiti, bet vai tad tās var salīdzināt ar Dubnu! Tie ir strautiņi, kuri mazāki pat par Jānūpiti, kas tek cauri Krāslavai. Es neesmu pret Mārūpites sakopšanu, bet man ļoti gribētos savest kārtībā arī Dubnu, celt tās

kulturālo prestižu.

Mums ir Gaujas nacionālais parks, ir rezervāti Moricēsalā pie Engures ezera, Krustkalnu rezervāts, Teiču rezervāts un citi. Kāpēc nevarētu radīt Dubnas parku ap Sakavu, kur oši ieskauj krastus, vai ap Kīvišu krācēm starp Padguri un Ambeļiem, kur upe laužas caur skaistu silu? Gaujas nacionālais parks vajadzīgs, bet te, Latgalē, nekas nav vajadzīgs! Pavasarī uz Amatas upes rīkojam ūdenslāloma sacikstes, bet Kīvišu krācēs nespējam kaut ko tādu pat iedomāties. Lai gan vietās

nebūt nav sliktākas kā pie Amatas. Kāpēc, piemēram, pie Sauleskalna turistu bāzes nevarētu būt gumijas laivu iznomāšanas punkts, lai nodrošinātu ar tām ceļotājus pa Dubnu?

Kāpēc, piemēram, neizsludināt (pat republikas mērogā) ūdens tūriādi — talku pa Dubnu, lai sakoptu upi, uzliktu vienu otru zīmi?

Kultūrvides sakopšana — tā mēs runājam. Taču neredz pat aizākumu. Man sāp sirds par tādām nekārtībām un gribētos domāt, ka neesmu viens.

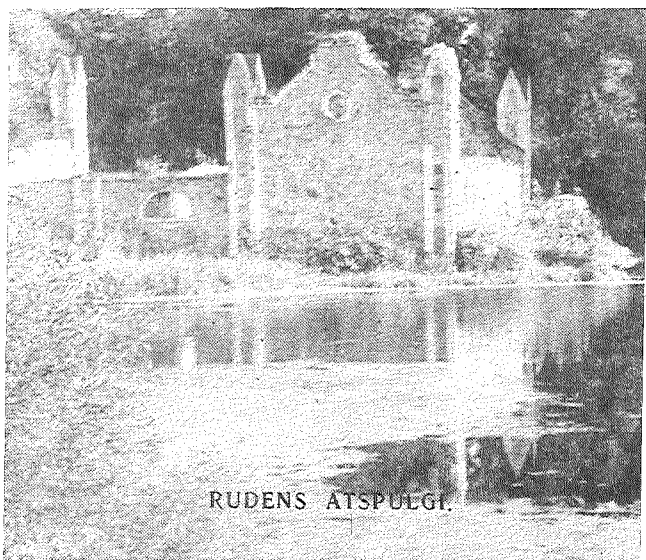
Dominiks JERMOLOVIČS (Madonā)

Vajag agitēt, tad pat vienaldzīgais atmetīs kādu rubli.

Ir arī ekonomisks aspekts, kaut varbūt arī pagalam naivs. Ceļā uz Latvijas ekonomisko suverenitāti agrīvai vēlū būs jāatceras izpostītās vai nolaistās ūdensdzirnavas un jāsāk tās atjaunot. Tā taču ir arī elektroenerģijas ražošanas bāze!

Ja varēsiet noorganizēt ūdens tūriādi — talku pa Dubnu, es būšu pirmais tās dalībnieks. Ceru, ka mani sapratis un mani priekšlikumi nebūs kā saucēja balss tukšnesi.

J. BRENGIS (Rīgā)
(Saisināti no Krāslavas avīzes «Komunisma Ausma»)

RUDENS ATSPULGI.

ANTIS LICUJĀNIS

Tēti, pacel!

Tēti, ļauj man sajūst tavu roku spēku!
Pacel augšā sev pār galvu, lūdzu, tēt!
Lai tālumu uz brīdi varu saredzēt,
Varbūt arī to, kas mani gaida rit.

Tēti, tu ar savu gara lielo spēku
Mani mazu vari darīt lielu, sasildīt.
Manā priekšā nezināmo vari vērt un raisīt,
Mani tālu ceļu alkās mūžam siet.

Tēti, tavu dzīves pieredzi un spēku
Gribu līdzī nemt, kad būs turp iet,
Kad man pašam dēls savs turams ciet
Un tavš pakalns viņam tālāk parādāms.

Tēti, pateikšos tev par tavu spēku,
Kad tu mani cēli augšup nerādāms.
Varbūt manu ceļu dzīvē zinādāms,
Cēli pāri šauram redzeslokam, tēt!

APSVEIKUMS

Lem, Laimiņa, gaišu taku Grezentiju mijējiem.
Ilgu mūžu solot blakus Jaunā ceļa sacejiem

Sveicam MĀRU PAUNINU un ANDRĪ UZULNIEKU, jauno dzīves ceļu sākot!
Kolhoza valde un sabiedriskās organizācijas

LĪDZJŪTĪBA

Izsakām dziļu līdzjūtību ANTONA STREIČA piederīgajiem, viņu smiltajā aizvadot.

Agrofirma «Sarkanais Oktobris» kolektīvs

Redaktors A. RANCANS